

ศึกษาสภาพการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา*

A STUDY OF LEARNING CONDITIONS IN COGNITIVE DOMAIN OF SCHOOLS UNDER OFFICE OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

¹สุทธิ สวัสดิ์ Suthit Sawaddi, ²สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon,

³สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Shuthit.saw@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุรินทร์ เขต 33 จำนวน 398 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านที่อยู่ในระดับมาก มี 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านการประเมินค่า (Evaluation) ด้านการสังเคราะห์ (Synthesis) ด้านการนำไปใช้ (Application) ด้านความเข้าใจ (Comprehension) และรายด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ การวิเคราะห์ (Analysis)

คำสำคัญ: การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย, นักเรียน, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

This research article aimed to study the learning conditions in cognitive domain of schools under Office of the Secondary Education Service Area. Quantitative research was conducted and used a questionnaire with 398 samples from junior and senior high school students of secondary schools under Surin Secondary Educational Service Area Office 33. Data were analyzed by using descriptive statistics which were percentage, mean and standard deviation and proposed in the form of an accompanying table. Results showed that cognitive learning conditions of schools under Office of the Secondary Education Service Area in overall was at a high level, and for the high level aspects consisted of 5

*Received: December 08, 2022, Revised: December 20, 2022, Accepted: December 20, 2022.

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์เรื่อง รูปแบบการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

aspects, namely knowledge, evaluation, synthesis, application, and comprehension, and only analysis aspect was shown at a moderate level.

Keywords: Cognitive Domain Learning, Student, Secondary School

บทนำ

สภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศ ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยาก ในขณะที่ผลการจัดการศึกษาของประเทศในทุกๆระดับยังคงมีปัญหาทั้งในด้านคุณภาพของคนไทยที่ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่างๆ ที่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาคูณลักษณะและทักษะอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจ และกำลังแรงงานของประเทศที่มีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในภาพรวมคนไทยมีโอกาเข้าถึงการศึกษาและมีความเสมอภาคทางการศึกษามากขึ้นจากนโยบายสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน 15 ปีของรัฐ แต่ระบบบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะรองรับสภาวะการณ์การลดลงของประชากรและการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็วของประเทศ รวมถึงสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนตามกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดและไร้ขีดจำกัดของเทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถเชื่อมทั้งโลกให้เป็นหนึ่งเดียว การเร่งปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค 4.0 เป็นทางออกสำคัญของการจัดการศึกษาให้ประชาชนได้รับโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคลอันจะนำไปสู่การสร้างความสำเร็จร่วมกันในสังคมของชนในชาติและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาประเทศให้สามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในอีก 20 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การเรียนการสอนของครูที่ประสบปัญหา คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบ ว่าอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ เห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ คะแนนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและต่ำ โดยในปี 2554 ผลคะแนน O-NET ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในวิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย 52.29 วิชาวิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย 31.62 และ 36.84 ตามลำดับ ในส่วนวิชาภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 27.36 และ 24.82 ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณภาพการศึกษาระหว่างสถานศึกษาซึ่งมีความแตกต่างกัน ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนการศึกษานอกระบบ จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ด้านทักษะการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต และการพัฒนาสังคม พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และคะแนนมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะด้านความรู้พื้นฐานมีคะแนนการเรียนค่อนข้างต่ำมาก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนเทียบกับนานาชาติประเทศทั่วโลกและในอาเซียน โครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินความสามารถนักเรียนในการนำความรู้ ด้านวิทยาศาสตร์ การอ่านและคณิตศาสตร์ จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตหรือ สถานการณ์จริง พบว่า ผลการประเมิน PISA 2015 (ปี 2558) คะแนนเฉลี่ยด้านการรู้เรื่อง วิทยาศาสตร์ การรู้เรื่องการอ่าน และการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนไทยอายุ 15 ปี ต่ำกว่า ค่าเฉลี่ยนานาชาติ (OECD) ทุกวิชา โดยประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 55 จาก 72 ประเทศ ซึ่งต่ำกว่า ประเทศสิงคโปร์ และเวียดนาม ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 1 และ 8 ตามลำดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นของการศึกษาจำเป็นต้องนำหลักพุทธิพิสัยตามแนวคิดของ Bloom (อ้างใน พิมพ์พันธ์ เดชคุปต์, 2560) เป็นพฤติกรรมทางสติปัญญาในการคิดความสามารถในการคิดเรื่องต่างๆ ทั้ง 6 ระดับ คือ 1) ความเข้าใจ เป็นความสามารถในการเก็บรักษาประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับรู้ สามารถระลึกสิ่งนั้นได้เมื่อต้องการ 2) ความเข้าใจ เป็นความสามารถจับใจความสำคัญของสาระได้ โดยแสดงออกในรูปแบบการแปลความ ตีความความหรือขยายความ 3) การนำไปใช้ เป็นความสามารถของผู้เรียนที่นำความรู้ไปใช้ในการแก้สถานการณ์ต่างๆ ได้ โดยอาศัยความรู้ ความจำเป็น และความเข้าใจพื้นฐาน 4) การวิเคราะห์ เป็นความสามารถของผู้เรียนในการคิดแยกแยะสิ่งต่างๆ ที่เป็นส่วนย่อยหรือองค์ประกอบสำคัญได้ และมองความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน สามารถวิเคราะห์ความแตกต่างกันตามความคิดแต่ละคนได้ 5) การสังเคราะห์เป็นความสามารถของผู้เรียนในการผสมผสานส่วนย่อยๆ เข้าด้วยกันให้เป็นเรื่องเดียวในลักษณะการจัดเรียงหรือรวบรวมข้อมูลเป็นรูปแบบหรือโครงสร้างใหม่ได้ 6) การประเมินค่า เป็นความสามารถของผู้เรียนในการตัดสินคุณค่าของเนื้อหาและวิธีการที่เกิดขึ้นอาจกำหนดขึ้นเองจากความรู้ประสบการณ์ที่ผ่านมา

การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของ Bloom นั้น ครูจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียนว่าเป็นกระบวนการทางปัญญาด้านใด เช่น การที่เด็กแสดงพฤติกรรมเขียนบทละครได้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความจำ เข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และประเมินค่าออกมาพฤติกรรมดังกล่าว จึงบ่งบอกถึงความสามารถสร้างสรรค์ของนักเรียน และสิ่งสำคัญครูต้องเลือกบทเรียนให้มีความเหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยทั้ง 6 ระดับของนักเรียน ได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า เป็นความสามารถในการตัดสิน ตีราคาหรือสรุปเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งต่างๆ ออกมาอย่างเหมาะสมซึ่งกระบวนการนี้เป็นกระบวนการเรียนรู้การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 คือ กระบวนการเรียนรู้เรื่องทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงกระบวนการเกิดและกระบวนการดับของทุกข์ เป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างเหตุและผลทั้งใน กระบวนการเกิดและกระบวนการดับของทุกข์ในการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจนั่นเอง (พิมพ์พันธ์ เดชคุปต์, 2560)

จากการศึกษาปัญหาดังกล่าวข้างต้น พบว่า นักเรียนยังบางคนขาดทักษะเรียนรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ในการนำไปบูรณาการเชื่อมโยงกับเนื้อหาการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค เพราะการเรียนรู้เป็นตัววงจรสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแก้ปัญหา การเรียนรู้หลักพุทธิพิสัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ พิมพ์ใจใส (2553) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนที่พัฒนาขึ้นผ่านการตรวจสอบประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนพาร์เซ (PARCE Model) ประกอบด้วยกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วยขั้นเตรียมความพร้อมสำหรับการ

เรียนรู้ (Preparation:P) ขั้นเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ (Action: A) ขั้นสะท้อนความคิด (Reflection: R) ขั้นสร้างความรู้ (Construction: C) และขั้นประเมินผล (Evaluation: E) และรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ปรากฏว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้กับรูปแบบการเรียนการสอนปกติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยคะแนนการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนปกติ และ 3) พัฒนาการของความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า และการแก้ปัญหาของนักเรียน ในช่วงระหว่างการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาสภาพการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้วิจัยครั้งนี้มาเสนอต่อสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นำไปเป็นแนวทางพัฒนาการเรียนรู้ให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย 1) ประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เขต 33 จำนวน 25,509 คน ใช้ในการดำเนินการวิจัย 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เขต 33 โดย แต่สามเหตุเนื่องจากว่าโรงเรียนแต่ละโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เขต 33 มีจำนวนนักเรียนไม่เท่ากัน จึงใช้วิธีการสุ่มเลือกกลุ่มหาขนาดตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนตามตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane (อ้างใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2551) ตามระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % ของค่าความคลาดเคลื่อน และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย จำนวน 398 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) สอบถามเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตามสภาพการเรียนรู้หลักพุทธิพิสัย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านความเข้าใจ (Comprehension) ด้านการนำไปใช้ (Application) ด้านการวิเคราะห์ (Analysis) ด้านการสังเคราะห์ (Synthesis) และด้านการประเมิน (Evaluation)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย 2) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้ด้าน

พุทธิพิสัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในกรณีนักเรียนตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนการประมาณค่าทางสถิติ แล้วดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาทางสถิติ โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์แปลความหมายเพื่อจัดอันดับค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของธานินทร์ ศิลป์จารุ (2551)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาพรวมและรายด้านทั้ง 6 ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาพรวม

ด้านที่	สภาพการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาพรวม	ระดับ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ความรู้ (Knowledge)	3.76	0.54	มาก
2	ความเข้าใจ (Comprehension)	3.49	0.62	มาก
3	การนำไปใช้ (Application)	3.61	0.68	มาก
4	การวิเคราะห์ (Analysis)	3.01	0.72	ปานกลาง
5	การสังเคราะห์ (Synthesis)	3.63	0.67	มาก
6	การประเมินค่า (Evaluation)	3.70	0.63	มาก
ภาพรวม		3.52	0.55	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านที่อยู่ในระดับมาก มี 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านการประเมินค่า (Evaluation) ด้านการสังเคราะห์ (Synthesis) ด้านการนำไปใช้ (Application) ด้านความเข้าใจ (Comprehension) และรายด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ การวิเคราะห์ (Analysis) โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านความรู้ (Knowledge) โดยภาพรวม นักเรียนมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้องค์ประกอบสำคัญของหลักพุทธิพิสัย อยู่ในระดับมาก และรายข้อ มี 9 ข้อ นักเรียนมีความเห็นด้วย อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นักเรียนบอกประเภทสิ่งของต่างๆที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น แก้ว ไม้ โต๊ะ พื้นห้อง หนังสือ เป็นต้น และการเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมา ตลอดจนนักเรียนรู้ขั้นตอนการจัดกิจกรรม เช่น ทำอย่างไร และมี 1 ข้อ นักเรียนมีความเห็นด้วย อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนบอกสูตรทางคณิตศาสตร์ สูตรเคมีได้ ตามลำดับองค์ประกอบสำคัญการเรียนรู้หลักพุทธิพิสัย

2. ด้านความเข้าใจ (Comprehension) โดยภาพรวม นักเรียนมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้องค์ประกอบสำคัญของหลักพุทธิพิสัย อยู่ในระดับมาก และรายข้อ มี 7 ข้อ นักเรียนมีความเห็นด้วย

อย่างมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นักเรียนเข้าใจความหมายและความสำคัญเรื่องที่เรียนรู้ เข้าใจภาษาสัญลักษณ์ของภาษาต่างๆ และมี 3 ข้อ นักเรียนมีความเห็นด้วย อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนจับใจความสำคัญของสูตรคณิตศาสตร์ตลอดถึงนักเรียนสามารถสื่อความหมายจากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่งได้ เช่น สื่อความหมายภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ และนักเรียนรู้ความต้องการของคนใ้ที่ใช้ภาษามือ ตามลำดับองค์ประกอบสำคัญการเรียนรู้หลักพุทธิพิสัย

3. ด้านการนำไปใช้ (Application) โดยภาพรวม นักเรียนมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้ องค์ประกอบสำคัญของหลักพุทธิพิสัย อยู่ในระดับมาก และรายข้อ มี 8 ข้อ นักเรียนมีความเห็นด้วยมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นักเรียนใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่ถูกต้องได้ สามารถประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้มาเพื่อพัฒนาตนเองได้ นักเรียนนำหลักการ วิธีการที่เรียนรู้มาปรับใช้เป็นกระบวนการที่เรียนรู้มา เพื่อแก้ปัญหาการเรียนได้ และ มี 2 ข้อ นักเรียนมีความเห็นด้วย อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนใช้สูตรทางคณิตศาสตร์คำนวณตัวเลขได้ ใช้ภาษาอังกฤษสื่อความหมายในชีวิตประจำวันได้ ตามลำดับองค์ประกอบสำคัญการเรียนรู้

4. ด้านการวิเคราะห์ (Analysis) โดยภาพรวม นักเรียนมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้ องค์ประกอบสำคัญของหลักพุทธิพิสัย อยู่ในระดับมาก และรายข้อ มี 6 ข้อ นักเรียนมีความเห็นด้วยปานกลาง เรียงตามลำดับ ได้แก่ นักเรียนวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนการเรียนของแต่ละภาคการศึกษาที่แตกต่างกัน นักเรียนวิเคราะห์ข้อคำถามของการตอบคำถามข้อสอบได้ ส่วน 4 ข้อที่เหลือ นักเรียนมีความเห็นด้วยน้อย ได้แก่ นักเรียนใช้เกณฑ์ทางสถิติตัวเลขในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ขั้นตอนการเรียนรู้หลักพุทธิพิสัย และนักเรียนใช้สูตรทางคณิตศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ตามลำดับองค์ประกอบสำคัญการเรียนรู้หลักพุทธิพิสัย

5. ด้านการสังเคราะห์ (Synthesis) โดยภาพรวม นักเรียนมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้ องค์ประกอบสำคัญของหลักพุทธิพิสัย อยู่ในระดับมาก และรายข้อทุกข้อ นักเรียนมีความเห็นด้วยมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นักเรียนสังเคราะห์ข้อมูลตัวเลขของคะแนนนักเรียนแต่ละรายวิชาที่แตกต่างกันได้ และนักเรียนสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนหลักพุทธิพิสัยทั้ง 6 ประการ ตามลำดับองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย

6. ด้านการประเมินค่า (Evaluation) โดยภาพรวม นักเรียนมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้ องค์ประกอบสำคัญของหลักพุทธิพิสัย อยู่ในระดับมาก และรายข้อทุกข้อ นักเรียนมีความเห็นด้วยมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีแบบการสังเกตการ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรม การประเมินตนเอง เช่น ความรู้ ความเข้าใจ วิธีคิด การดำเนินการทดสอบแบบปรนัย การแสดงความคิดเห็น ให้เหตุผล และมีหลักฐาน การสัมภาษณ์ สนทนา เพื่อค้นหาความรู้ ความจริง และการเก็บแบบสอบถามความคิดเห็น ความพึงพอใจ ตามลำดับองค์ประกอบสำคัญการเรียนรู้พุทธิพิสัย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สำคัญเพื่อนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

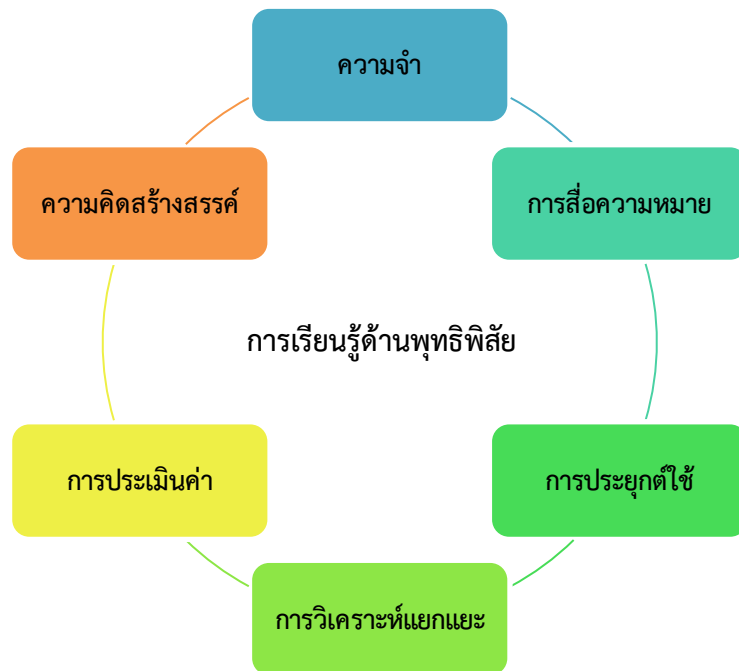
ผลการศึกษาสภาพการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้ องค์ประกอบสำคัญของหลักพุทธิพิสัย โดยภาพรวม ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก และรายด้าน มี 5 ด้าน นักเรียนมีความเห็นด้วย อยู่ในระดับมาก

เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านการประเมินค่า (Evaluation) ด้านการสังเคราะห์ (Synthesis) ด้านการนำไปใช้ (Application) ด้านความเข้าใจ (Comprehension) และด้านการวิเคราะห์ (Analysis) นักเรียนมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ มีความสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของกิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์ (2558) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้กลับด้านตามกรอบแนวคิดที่แพคและทฤษฎีขยายความคิดสำหรับครูมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้กลับด้านตามกรอบแนวคิดที่แพคและทฤษฎีขยายความคิดสำหรับครูมัธยมศึกษา มี 8 องค์ประกอบคือ 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 2) ผู้เรียน 3) ผู้สอน 4) ปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร 5) เนื้อหา 6) กลยุทธ์การเรียนการสอน 7) สื่อและเทคโนโลยี 8) การวัดและประเมินผล และมีขั้นตอนการออกแบบการเรียนการสอน 12 ขั้นตอนได้แก่ 1) กำหนดเป้าหมาย 2) วิเคราะห์ผู้เรียน 3) วิเคราะห์บริบท 4) กำหนดเนื้อหาตามกรอบแนวคิดที่แพคและทฤษฎีขยายความคิด 5) กำหนดจุดประสงค์ 6) กำหนดภาระงาน/เครื่องมือวัดและเกณฑ์ 7) กำหนดกลยุทธ์การเรียนรู้กลับด้าน 8) เลือกสื่อการเรียนรู้ 9) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กลับด้าน 10) พัฒนาสื่อและเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 11) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้สอน 12) ประเมินการเรียนการสอน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอันเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยทางสติปัญญาของนักเรียนเกิดจากพฤติกรรมมนุษย์ทางด้านจิตใจในระดับที่สูงขึ้นไปเกี่ยวกับสมรรถภาพทางสมองหรือสติปัญญาของบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ในการเรียนรู้รูปแบบใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อีกเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ให้เกิดการเรียนรู้ 6 ประการ ประกอบด้วย 1) ความจำ นักเรียนรู้จำประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่เพื่อนำมาอธิบายถึงเหตุและผลระหว่างประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่เข้าไปแสวงหาความรู้ด้านพุทธิพิสัย เพื่อนำความรู้ไปสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 2) การสื่อความหมาย การสื่อความหมายด้วยคำศัพท์ สุภาษิต คำพังเพย หรือสัญลักษณ์ของภาษาของนักเรียนให้มีความกระชับและเข้าใจได้ง่ายขึ้นเกี่ยวกับเรื่องที่ใช้ในการสื่อความหมายของการสื่อสารในการเรียนด้านพุทธิพิสัย 3) การประยุกต์ใช้ นักเรียนความรู้ เข้าใจ แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ไปใช้ในการพัฒนาตนเองหรือใช้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตปัจจุบันอย่างมีความสุขในอยู่ร่วมกันในสังคม 4) การวิเคราะห์แยกแยะ นักเรียนสามารถวิเคราะห์ส่วนประกอบต่างๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างไรในเชิงเหตุและผล และความแตกต่างอย่างมีวิจารณ์ตามข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่ โดยมีหลักการตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้และปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ และมีหลักฐานการอ้างอิงที่สนับสนุน 5) การประเมินค่า นักเรียนนำหลักการหรือเกณฑ์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยที่ได้จากด้านความจำ การสื่อความหมาย การวิเคราะห์แยกแยะในการประเมินค่าพิจารณาอย่างรอบคอบในการตัดสินใจนำไปกำหนดปัญหา การตั้งสมมติฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลนำไปทำการทดลองหรือเก็บข้อมูลจนมีความน่าเชื่อถือได้ 6) ความคิดสร้างสรรค์ การนำเอาส่วนประกอบจากการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อสร้างเป็นนวัตกรรมใหม่ๆ ออกมาได้อย่างสร้างสรรค์ทางความคิดในการเรียนรู้ขึ้นมาเพื่อนำไปใช้เพื่อพัฒนาต่อยอดในการเรียนรู้ต่อไป สรุปเป็นองค์ความรู้จากการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัย พบว่า ภาพรวมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านความเข้าใจ (Comprehension) ด้านการนำไปใช้ (Application) ด้านการวิเคราะห์ (Analysis) ด้านการสังเคราะห์ (Synthesis) ด้านการประเมินค่า (Evaluation) อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องควรตระหนักถึงการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนด้านความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์สังเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

1.2 ผลจากการวิจัย พบว่า ภาพรวมการเรียนรู้หลักอริยสัจ 4 ด้านมรรคเพื่อสร้างเป็นกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์การเรียนรู้นำไปพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ผู้เรียนได้นำไปพัฒนาตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพของการนำองค์ประกอบของหลักพุทธิพิสัยและคุณภาพไปใช้ในการพัฒนากระบวนการวิเคราะห์การเรียนรู้ในสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทฤษฎีการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการกับความรู้ใหม่ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทางสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2558). **การพัฒนารูปแบบการออกแบบการเรียนรู้การสอนแบบการเรียนรู้กลับด้านตามกรอบแนวคิดที่แพคและทฤษฎีขยายความคิดสำหรับครุมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน**. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราภรณ์ พิมพ์ใจใส. (2553). **การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธานินท์ ศิลป์จารุ. (2551). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย spss. พิมพ์ครั้งที่ 9**. กรุงเทพมหานคร: บิสิกเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2551). **ธรรมานุญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พิมพ์พันธ์ เดชคุปต์. (2560). **ทักษะของครู 7C ของครู 4.0**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.